

Are Psychological Abuse and Jealousy Predictors of Satisfaction with Romantic Couple? A Correlational Study

Narcisa Gianina CARANFIL¹

¹ Lecturer, PhD, “Petre Andrei”
University of Iași,
caranfilgianina@gmail.com

Abstract: *It is well documented that psychological abuse and jealousy are two of the risk factors that impair well-being in a romantic relationship. The main objective of this study was to determine whether psychological abuse by one partner in a romantic couple and jealousy by the other partner predict the satisfaction with romantic couple. A questionnaire-based survey was administered to a sample of 79 Romanian adults (47 males and 62 females). Participants completed a demographic and relationship form as well as Romanian versions of the Scale of Psychological Abuse in Intimate Partner Violence (EAPA-P; Porrúa-García et al., 2016), the Interpersonal Jealousy Scale (IJS; Mathes & Severa, 1981; Mathes, Roter & Joerger, 1982), and the Relationship Assessment Scale (RAS; Hendrick, 1988). Working hypotheses were tested using correlation analysis and multiple linear regression with the standard method. Compared to females, males reported significantly higher satisfaction with romantic couple. Participant gender was a positive predictor of the satisfaction with romantic couple, whereas direct and indirect strategies for psychological abuse and jealousy were negative predictors. Some practical implications are discussed.*

Keywords: *psychological abuse; jealousy; satisfaction with romantic couple; correlational study.*

How to cite: Caranfil, N. G. (2023). Are Psychological Abuse and Jealousy Predictors of Satisfaction with Romantic Couple? A Correlational Study. *Anuarul Universității “Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Asistență Socială, Sociologie, Psihologie*, 29, 73-101. <https://doi.org/10.18662/upasw/29/68>

1. Dimensiuni ale abuzului psihologic

Într-o accepțiune largă comportamentele abuzive pot include critici, umilințe, izolare, amenințări cu abandonul, exploatarea prin muncă și controlul financiar. Agresiunea psihologică este cunoscută și sub denumirile *abuz psihologic*, *abuz emoțional* sau *maltratare emoțională* (McHugh, Rakowski și Swiderski, 2013). În literatura internațională, abuzul psihologic a fost definit ca un tipar de comportament repetat prin care o persoană transmite partenerului de viață sentimentul lipsei de valoare, îl denigrează și umilește, îl intimidează și îl domină într-un mod coercitiv, îl face dependent din punct de vedere emoțional, îi limitează relațiile sociale, îi controlează accesul la resursele materiale și la rețeaua socială, îi diminuează sistematic sinele până la distrugere ș.a. – toate acestea pentru ca partenerul să fie compliant și să răspundă nevoilor emoționale nerezolvate pe care abuzatorul le are (Loring, 1994; Murphy și Hoover, 1999). Însă, nu a existat un acord în ceea ce privește conceptualizarea și definirea abuzului psihologic care se produce într-o relație de parteneriat intim. Astfel, R. M. Tolman (1992) a conceput abuzul psihologic ca un ansamblu de comportamente prin care o persoană intenționează să producă daune stării de bine a altcuiva prin subminarea stimei de sine, sentimentului de control și a securității victimei. Alți autori au înțeles prin abuz psihologic un set de comportamente violente menite să terorizeze victima (Shepard și Campbell, 1992). L. L. Marshall (1992) oferă fenomenului o descriere mai cuprinzătoare. Astfel, abuzul psihologic este caracterizat ca fiind efectul unui act (și nu actul în sine), precum și rezultatul unor procese intra- și interpersonale de zi cu zi, care au loc în viața unui cuplu romantic și pot lua diverse forme – de la cele care sunt mai amenințătoare și mai grave în ceea ce privește severitatea consecințelor până la simple jocuri, glume sau semne de dragoste pe care unul dintre parteneri le arată celuilalt. În plus, într-un cuplu abuzul psihologic se bazează pe comunicarea și interacțiunile obișnuite dintre parteneri, însă subminează treptat gândirea, precum și abilitățile emoționale și competențele comportamentale ale partenerului care devine victimă.

Rezultatele unui studiu pe tema violenței intime a bărbaților împotriva femeilor au arătat că, în rândul femeilor cu vârsta peste 18 ani, prevalența abuzului psihologic poate fi estimată între 40.3 % și 44.7 %, cu un procent de 15.2 % pentru abuzul foarte grav/sever (Medina-Ariza și Berberet, 2003). De foarte multe ori, abuzul psihologic este însoțit de violență fizică (Amor *et al.*, 2001). Cercetările în domeniul pe care îl analizăm demonstrează că motivația de bază este dorința abuzatorilor de a exercita

controlul asupra altor indivizi și de a le distruge imaginea și stima de sine (Dokkedahl *et al.*, 2022). Cercetătorii au delimitat două categorii principale în ceea ce privește strategiile pe care abuzatorii le utilizează pentru a-și victimiza partenerii de viață. Astfel, strategiile neglijente (adesea neconștientizate) implică blocarea interacțiunilor sociale normale sau refuzul abuzatorului de a valida sentimentele victimei. În schimb, tacticile deliberate implică forme mai agresive ale controlului exercitat asupra partenerului de relație (Sackett și Saunders, 1999).

C. Porrúa-García și colaboratorii (2016) au urmărit proiectarea și validarea unui instrument economic în ceea ce privește numărul itemilor, care să permită evaluarea acurată a unei palete cât mai largi de strategii pe care unul dintre partenerii unui cuplu romantic heterosexual le aplică pentru a abuza din punct de vedere psihologic celălalt partener. Potrivit autorilor pe care i-am citat, itemii unui astfel de instrument trebuie să operaționalizeze în mod clar acțiuni concrete subsumate strategiilor pe care partenerul abuziv le aplică, fără a le confunda cu efectele imediate pe care actele abuzive le au asupra victimei sau alte posibile consecințe colaterale. Porrúa-García și colegii (2016) au pornit de la divergențele pe care le-au constatat în literatura publicată până la acea dată în ceea ce privește clasificarea (numărul și denumirile) strategiilor care sunt utilizate pentru exercitarea abuzului psihologic. Totuși, este de remarcat că puțini autori privesc conceptul referitor la abuzul psihologic ca fiind unifactorial (Calvete, Corral și Estévez, 2005). Cei mai mulți îl consideră ca un tipar comportamental care include mai multe dimensiuni evaluabile, deci este multifactorial (Borjesson, Aarons și Dunn, 2003; Hegarty, Sheehan și Schonfeld, 1999; Kelly, 2004; Murphy și Hoover, 1999).

Scala pentru evaluarea abuzului psihologic asociat violenței din partea partenerului intim (*Scale of Psychological Abuse in Intimate Partner Violence/EAPA-P*; Porrúa-García *et al.*, 2016) a fost construită pornindu-se de la o clasificare recentă care include o paletă largă de strategii (de la cele mai deschise și ușor de conștientizat până la cele mai subtile) pe care abuzatorii le pot utiliza pentru a-și victimiza partenerii de viață din punct de vedere psihologic (Rodríguez-Carballeira *et al.*, 2014). Taxonomia la care ne referim se remarcă prin definiții operaționale clare pentru categoriile majore și subcategoriile de strategii din sfera abuzului psihologic, precum și prin ierarhizarea acestora în funcție de severitatea consecințelor pe care le au pe termen scurt/lung asupra victimelor. A. Rodríguez-Carballeira și colaboratorii (2014) definesc abuzul psihologic ca aplicarea continuă a unor strategii bazate pe presiune emoțională, control, manipulare și constrângere prin care unul dintre partenerii unui cuplu (abuzatorul) urmărește dominarea

și subjugarea celuilalt partener (victima). În acest scop, abuzatorul poate utiliza atât strategii directe (care urmăresc producerea unui impact asupra cognițiilor, emoțiilor și comportamentelor victimei), cât și strategii indirecte (care urmăresc controlul mediului/contextului de viață imediat al victimei). Strategiile directe la care unul dintre parteneri unui cuplu romantic (cel mai frecvent bărbatul) poate apela pentru a-l controla, manipula și constrânge pe celălalt partener includ abuzul emoțional, degradarea mentală (abuzatorul impune victimei propriul său stil de gândire) și impunerea rolurilor bazate pe subordonare. Strategiile indirecte fac apel la izolarea victimei din punct de vedere social, controlul și manipularea informațiilor, respectiv controlul vieții personale a celuilalt partener.

Riscurile asociate abuzului psihologic într-o relație de cuplu includ serioase modificări care pot apărea în sfera cognitivă, emoțională, atitudinală și comportamentală, respectiv în domeniul relațiilor sociale (Campbell și Kashy, 2002; Hyde-Nolan și Juliao, 2012; Jones, Hughes și Unterstaller, 2001; Lagdon, Armour și Stringer, 2014): agresiuni fizice și sexuale (mai ales pe fondul consumului de alcool), vulnerabilități în planul sănătății fizice (de exemplu: simptome psihosomatice, tulburări ale somnului, disfuncții ale activității sexuale etc.), dependența economică și/sau emoțională de abuzator, starea permanentă de încordare psihică, ezitarea victimei în a-și accepta sentimentele și a lua o decizie finală, anxietate și/sau depresie, sporirea vigilenței și a sentimentului incertitudinii, sentimentul de disperare și/sau neajutorare (credința victimei că nu poate schimba nimic și că nu merită o altfel de relație), starea de îndoială care se accentuează datorită „vocii interioare” critice, pierderea încrederii în sine și reducerea stimei de sine (autodevalorizarea), diminuarea apropierii emoționale dintre victimă și abuzator, scăderea încrederii în abuzator și insatisfacția față de viața de cuplu/familie, neîncrederea într-o viitoare relație, apariția simptomelor specifice tulburării de stres posttraumatic etc. Victima care se simte controlată în mod coercitiv de partenerul de viață resimte o durere emoțională și morală apăsătoare – aspect care poate deveni factor de risc pentru angajarea în comportamente din spectrul suicidal (de la simple ideai și până la tentative eșuate sau reușite).

2. Gelozia romantică

Gelozia într-o relație de cuplu este conceptualizată ca un set care include cogniții, emoții și acțiuni care afectează calitatea, starea de bine și stabilitatea cuplului. Acestea sunt declanșate de percepția pe care unul dintre parteneri o are cu privire la o potențială atracție romantică dintre celălalt

partner și un rival real sau imaginar, care amenință relația romantică actuală (Buss și Haselton, 2005; Nuță, 2006). Două aspecte trebuie subliniate pentru a se înțelege mai bine natura geloziei romantice: a) manifestarea geloziei nu necesită neapărat prezența fizică a unui „intrus” care a intervenit în relația de cuplu, ci poate fi indusă de anticiparea (adesea imaginară) sau de reamintirea experiențelor romantice pe care celălalt partener le-a avut cu o persoană de sex opus, care este percepută ca rival; b) amenințarea cu privire la stabilitatea cuplului nu se referă numai la simpla pierdere a unor beneficii pe care relația le aduce, ci și la propria persoană a partenerului gelos (DeSteno, Valdesolo și Bartlett, 2006).

S-a arătat că, în rândul bărbaților, gelozia poate deveni periculoasă (patologică) și poate atinge cote alarmante (Keith, 2017). În astfel de cuplu, femeile încearcă să părăsească partenerii geloși abuzivi și să se regenereze din punct de vedere fizic, psihic, moral și social. Cu toate acestea, atunci când partenerii sunt decise să părăsească relațiile toxice, acestea sunt învinuite și manipulate emoțional (de exemplu, sunt acuzate că au abandonat familia, iar acest aspect poate fi utilizat împotriva lor în disputa pentru custodia copiilor). Conform datelor raportate în unele studii (de exemplu, Bendixen, Kennair-Ottesen și Buss, 2015), bărbații sunt predispuși spre gelozie atunci când într-un cuplu intervine infidelitatea de natură sexuală, în timp ce femeile se confruntă cu acest complex de manifestări în situația infidelității emoționale.

Distincția dintre gelozia reactivă și gelozia bazată pe suspiciune poate fi utilă pentru a se înțelege mai bine mecanismele prin care gelozia patologică (cronicizată) apare și escaladează (Rydell și Bringle, 2007). Astfel, gelozia reactivă este declanșată de o aventură sexuală reală care afectează exclusivitatea relației romantice. Această formă de manifestare a geloziei este caracterizată prin furie, teama de pierdere a relației și abandon, la care se adaugă tristețea și sentimentul disperării. În schimb, în cazul geloziei care are la bază suspiciunea față de partenerul de viață, nu are loc nicio trădare. Aceasta este declanșată de aspecte minore (evenimente sau situații doar presupuse) și se asociază cu anxietate (produsă de sentimentul insecurității și al îndoielii obsesive), respectiv cu stima de sine vulnerabilă. Manifestările specifice geloziei bazată pe suspiciune sunt nejustificabile deoarece apar în lipsa unor indicii reale și au la bază interpretări subiective ale unor evenimente ambigue care sunt percepute ca amenințând relația romantică (Rydell și Bringle, 2007).

Literatura internațională a analizat relațiile dintre gelozie și alte variabile individuale precum: atașamentul de tip anxios (Miller *et al.*, 2014), diminuarea angajamentului/implicării în relația romantică și a satisfacției cu

privire la viața de cuplu (Dandurand și Lafontaine, 2014), stima de sine scăzută, sentimentul nesiguranței și consumul de alcool (Rodríguez, DiBello și Neighbors, 2015), agresivitatea fizică și psihologică în întâlnirile romantice (Collibee și Furman, 2016), utilizarea rețelelor sociale *online* pentru urmărirea partenerului de viață – conduită care poate contribui la escaladarea cognițiilor și a emoțiilor negative care sunt asociate geloziei (Utz, Muscanell și Khalid, 2015) ș.a. De asemenea, printre consecințele geloziei, studiile evidențiază manifestările din spectrul violenței fizice, verbale și emoționale, tentativele de restricționare a activităților sociale ale partenerului victimizat, acțiunile care urmăresc deteriorarea stimei/imaginii de sine a partenerului care devine subiectul geloziei, distanțarea din punct de vedere emoțional de acesta, negarea importanței preocupărilor și a realizărilor acestuia (Crane *et al.*, 2013; McDermott *et al.*, 2016). De multe ori, gelozia unuia dintre partenerii unui cuplu romantic conduce la anxietate, frustrare, furie și reacții agresive din partea celuilalt partener care este ținta manifestărilor cauzate de gelozie.

3. Satisfacția față de viața de cuplu

Este binecunoscut faptul că relațiile romantice puternice și stabile în timp contribuie la promovarea sentimentului subiectiv al fericirii personale, stării de bine din punct de vedere psihologic, precum și a sănătății mintale (Diener și Seligman, 2002; Glenn, 1975; Gove, Hughes și Style, 1983). Calitatea relației romantice (premaritală, conjugală sau bazată pe uniune consensuală) dintre două persoane adulte poate fi măsurată prin indicatori care includ satisfacția globală pe care partenerii unui cuplu o au față de relația lor, sentimentul fericirii și al împlinirii personale sau percepția cu privire la diferite aspecte ale vieții de cuplu, cum ar fi exprimarea deschisă a afecțiunii și a tandreței, nivelul intimității fizice și emoționale, calitatea comunicării și a vieții sexuale, creșterea și educarea copiilor, petrecerea timpului liber, relațiile sociale cu alte persoane/cupluri etc.

Un domeniu care, în ultimele decenii, a suscitat un interes din ce în ce mai mare din partea cercetătorilor este satisfacția față de viața de cuplu, relația romantică sau relația maritală. De exemplu, utilitatea conceptualizării și a evaluării satisfacției față de viața maritală rezultă din faptul că aceasta „...reprezintă una dintre cele mai importante variabile atitudinale care influențează comportamentele partenerilor unui cuplu. Probabil, indivizii umani se căsătoresc cu speranța că vor trăi experiența unui mariaj fericit care să le aducă satisfacții în plan emoțional, spiritual, material și social” (Robu și Murguleț, 2014, p. 335). Constatările unui studiu longitudinal efectuat în

SUA (prin care s-a urmărit relația dintre mariaj și starea de bine în planul funcționării psihologice) evidențiază că, în comparație cu persoanele singure (celibatare, divorțate sau văduve), cele care sunt angajate într-o relație maritală funcțională tind să raporteze un status mai bun al sănătății fizice și psihice, fac față mai ușor stresului și se simt mai fericite (Kim și McKenry, 2002). Aceste rezultate sunt confirmate de datele obținute în alte studii (Braithwaite, Delevi și Finchman, 2010; Stutzer și Frey, 2006).

Satisfacția față de viața de cuplu este conceptualizată ca o stare cognitivă și emoțională care rezultă din mulțumirea pe care partenerii unui cuplu o au în legătură cu experiențele pe care le trăiesc împreună, calitatea interacțiunilor și măsura în care cuplul pe care îl formează răspunde trebuințelor și așteptărilor lor (Ward *et al.*, 2009). E. A. Stone și T. K. Shackelford (2006) înțeleg prin conceptul referitor la satisfacția maritală o stare mentală care reflectă beneficiile și costurile pe care partenerii unui cuplu conjugal le percep în legătură cu propriul lor mariaj. Indivizii care percep mai multe beneficii se declară mai mulțumiți de relația de cuplu și de partenerul de viață. Femeile își doresc în special afecțiune, protecție, siguranță, loialitate și stabilitate, astfel încât percep mai multe probleme în interiorul cuplului și sunt mai sensibile atunci când se confruntă cu disfuncționalități în viața de cuplu (Turliuc, 2016). Însă, satisfacția partenerilor unui cuplu conjugal crește atunci când există un anumit grad în ceea ce privește similaritatea dintre aceștia și complementaritatea rolurilor de gen.

4. Relațiile dintre abuzul psihologic, gelozie și satisfacția față de viața de cuplu

S-a arătat că bărbații care își abuzează partenerile de viață prin violență fizică și psihologică sunt mult mai predispuși spre gelozia patologică, tulburări din spectrul consumului de substanțe, tulburări de personalitate de tip antisocial, *borderline*, narcisist sau paranoid, la care se adaugă deficite în planul funcționării psihologice și sociale precum furia, controlul slab al emoțiilor negative, distorsiunile cognitive despre sine și persoanele din jur, nivelul scăzut al stimei de sine, precaritatea abilității de interacțiune socială și a capacității de rezolvare a problemelor ce apar în viața de zi cu zi și în relațiile interpersonale etc. (Echeburua și Amor, 2016).

Referitor la relația dintre abuzul psihologic și satisfacția pe care partenerii unui cuplu o raportează în legătură cu propria lor relație romantică, s-a constatat că subiecții care se căsătoresc cu parteneri instabili din punct de vedere emoțional (scoruri ridicate pentru factorul de

personalitate referitor la nevrotism) tind să-și evalueze partenerii ca fiind posesivi și geloși, dependenți din punct de vedere emoțional, nesiguri pe ei înșiși, infideli și predispuși spre abuzul de alcool (Shackelford și Buss, 2000). Astfel, costurile asociate caracteristicilor personalității celuilalt partener, supravegherii comportamentelor acestuia și suspiciunilor cu privire la infidelitate corelează negativ cu satisfacția față de relația maritală.

Pe de altă parte, s-a arătat că gelozia (mai ales în forma sa severă sau patologică) constituie un factor de risc care se află la baza multor experiențe negative pe care doi adulți le pot trăi în relația de cuplu. Aceste experiențe includ atât violența fizică, verbală și emoțională din partea partenerilor romantici care manifestă gelozia (Babcock *et al.*, 2004; Barnett, Martínez și Bluestein, 1995; Wigman, Graham-Kevan și Archer, 2008), cât și percepția negativă cu privire la calitatea relației romantice și insatisfacția față de aceasta în rândul partenerilor care ajung victime ale geloziei (Barelds și Barelds-Dijkstra, 2007; Dandurand și Lafontaine, 2014; Elphinston și Noller, 2011; Rodríguez, DiBello și Neighbors, 2015).

Într-o teză de masterat, M. A. Newberry (2010) a prezentat rezultatele unei meta-analize care evidențiază o relație negativă, deși foarte modestă ca valoare ($r_{\text{mediu ponderat}} = -0.07$; $p > 0.05$; $CI_{95\%} = -0.15 - 0.01$), între indicatorii geloziei (variabilă care a fost măsurată cu diverse instrumente multidimensionale) și cei ai calității unei relații romantice (nivelul global al adaptării la viața de cuplu, încrederea în viitorul pozitiv al mariajului, sentimentul fericirii cu privire la relația maritală, satisfacția globală față de relația de cuplu, satisfacția față de viața sexuală etc.). Tipul (doar întâlniri *vs.* coabitare sau mariaj) și durata relației romantice, natura geloziei (de exemplu: posesivă, reactivă sau gelozia în care predomină anxietatea), respectiv indicatorul (adaptare *vs.* satisfacție) utilizat pentru evaluarea calității parteneriatului au fost testați ca posibili moderatori ai relației dintre gelozie și calitatea relației romantice, însă doar gelozia bazată pe suspiciune și anxietate a evidențiat un efect semnificativ [$r_{\text{mediu ponderat}} = -0.33$; $p < 0.01$; $CI_{95\%} = (-0.51; -0.13)$].

5. Scopul și ipotezele prezentului studiu

Valorificând rezultatele obținute în mai multe studii care au fost publicate până în prezent mai ales în literatura internațională, investigația cantitativă pe care am realizat-o și-a propus evaluarea rolului pe care abuzul psihologic din partea unuia dintre partenerii unui cuplu romantic, respectiv gelozia manifestată de către celălalt partener (victima abuzului) îl au în

predicția satisfacției pe care partenerul victimizat o are față de viața cuplului în care este implicat.

Două ipoteze de lucru au stat la baza investigației:

- A. Strategiile directe și indirecte pentru abuzul psihologic, pe care unul dintre partenerii unui cuplu le utilizează împotriva celuilalt, sunt predictorii negativi ai satisfacției pe care partenerul victimizat prin abuz o are față de viața de cuplu.
- B. Gelozia pe care partenerul unui cuplu, care este victimă a abuzului psihologic, o manifestă față de celălalt partener (abuzator) este predictor negativ al satisfacției pe care partenerul victimizat o are față de viața de cuplu.

Principalele variabile independente au fost: a) scorurile pentru strategiile directe și indirecte pe care unul dintre parteneri unui cuplu romantic le utilizează pentru a-l abuza pe celălalt; b) scorul pentru gelozia pe care partenerul abuzat o manifestă față de celălalt partener (abuzator). Alte variabile independente secundare au fost: a) sexul, vârsta și nivelul educației; b) tipul și durata relației romantice. Variabila dependentă a fost scorul pentru satisfacția pe care partenerul victimizat prin abuz o are față de viața de cuplu.

6. Metodologie

6.1. Participanți și procedură

Studiul a valorificat *design*-ul transversal. Datele au fost colectate prin metoda anchetei pe bază de instrumente standardizate ($k_{\text{total}} = 49$ itemi) pe care participanții le-au completat anonim. Rezultatele pe care le vom analiza în prezentul articol provin din prelucrarea a 109 protocoale cu răspunsuri eligibile. Acestea au fost furnizate de către 47 bărbați, respectiv 62 femei. Vârsta participanților a fost cuprinsă între 18 și 55 ani ($m = 34.23$; $s = 10.55$; 50.6 % aveau vârste ≤ 35 ani). Distribuția participanților în funcție de nivelul educației (ultimele studii pe care le absolviseră) a fost: 25 – liceu cu examen de Bacalaureat, 3 – școală postliceală, 59 – programe de studii universitare de licență, 22 – programe de studii universitare de master. Participanții erau angajați într-o relație romantică fără căsătorie ($n = 39$), relație maritală – prima căsătorie ($n = 65$) sau într-o relație maritală care rezultase prin recăsătorie ($n = 5$). Durata relației era cuprinsă între 1 și 33 ani ($m = 12.42$; $s = 8.60$; aproximativ 50 % erau implicați în relațiile romantice pe care le-au raportat de cel mult zece ani).

Participanții la prezentul studiu au fost recrutați prin metoda eșantionării de conveniență din mai multe instituții care își desfășurau activitatea în diverse sectoare (Municipiul Iași). Datele brute au fost colectate

în perioada mai-iulie 2021. Fiecăruia dintre participanți i-a fost solicitat acordul verbal de a răspunde la protocolul care a inclus patru chestionare standardizate. Majoritatea protocoalelor a fost completată individual acasă. Rata returnării către echipa de cercetare a fost egală cu 92 % din totalul protocoalelor care au fost distribuite inițial (N = 130). Unsprezece protocoale au fost eliminate în urma verificării răspunsurilor la instrumente. Așadar, în baza de date finală au fost reținute 109 protocoale cu răspunsuri eligibile pentru scorare și prelucrări cantitative.

6.2. Instrumentele administrate în etapa colectării datelor

a) Scala pentru evaluarea strategiilor de abuz psihologic în relația cu partenerul intim. În prezentul studiu strategiile de abuz psihologic au fost măsurate utilizându-se versiunea în limba română pentru instrumentul EAPA-P (Porrúa-García *et al.*, 2016). Scala a fost proiectată și rafinată din punct de vedere psihometric pentru evaluarea impactului emoțional pe care experiența abuzurilor repetate îl are asupra unuia sau altuia dintre partenerii unui cuplu, respectiv pentru stabilirea strategiei de intervenție personalizată.

Instrumentul a inclus inițial 47 de itemi care, în urma analizelor factoriale și a analizei proprietăților itemilor, au fost reduși la un număr de 19. Aceștia operaționalizează două dimensiuni, și anume strategiile directe de abuz psihologic (12 itemi) – de exemplu, „Partenera mea/partenerul meu a interpretat în felul ei/lui situațiile care ne-au afectat” sau „Partenera mea/partenerul meu nu tolerează să fiu în dezacord cu ea/el”, respectiv strategiile indirecte (7 itemi) – de exemplu, „Partenera mea/partenerul meu a controlat banii pe care îi aveam în comun și mi-a restricționat cât mai mult posibil utilizarea lor” sau „Partenera mea/partenerul meu m-a îndepărtat de relațiile cu oamenii din jurul meu”.

Participanții la studiul pe care l-am realizat au fost solicitați să raporteze frecvența manifestărilor abuzive ale partenerilor de cuplu și au răspuns la itemi utilizând o scală cu cinci ancore verbale distribuite gradual de la 0 – *niciodată* la 4 – *în continuu*. Pentru fiecare participant au fost calculate două scoruri totale, și anume unul pentru strategiile directe și un altul pentru strategiile indirecte de abuz psihologic în relația de cuplu. Fiecare dintre scoruri a fost obținut prin calcularea mediei scorurilor pentru itemii aferenți celor două dimensiuni (domeniul de variație posibil: 0-4). Scorurile ridicate au indicat utilizarea frecventă (de către partenerul de viață) a uneia dintre cele două categorii de strategii pentru exercitarea abuzului psihologic.

Versiunea originală în limba spaniolă a instrumentului EAPA-P a fost testată pe un eșantion care a inclus 101 subiecți de sex feminin care

apelaseră la servicii de consiliere psihologică în urma abuzurilor din partea partenerilor de viață. Autorii raportează o valoare excelentă a consistenței interne pentru întreaga scală ($k = 19$ itemi; $a_{\text{Cronbach}} = 0.92$). Pentru eșantionul de respondenți care au fost chestionați în prezentul studiu, valorile consistenței interne au fost 0.93 – subscala referitoare la strategiile directe de abuz psihologic ($k = 12$ itemi; valorile corectate ale corelațiilor dintre scorul la fiecare item și scorul total la subscală au fost cuprinse între 0.45 și 0.82), respectiv 0.86 – subscala referitoare la strategiile indirecte ($k = 7$ itemi; valorile corectate ale corelațiilor dintre scorul la fiecare item și scorul total la subscală au fost cuprinse între 0.46 și 0.76).

b) Scala pentru evaluarea geloziei față de partenerul de viață.

Fiecare dintre participanții la studiu a completat versiunea în limba română a instrumentului *Interpersonal Jealousy Scale* (IJS; Mathes și Severa, 1981; Mathes *et al.*, 1982; Mathes, Roter și Joerger, 1982). Instrumentul IJS măsoară dimensiunile cognitivă, emoțională și comportamentală ale geloziei manifestată în relația cu partenerul romantic. Itemii valorifică în conținutul lor emoțiile negative care rezultă din relația de cuplu din prezent sau din posibilitatea pierderii iubirii în favoarea unui rival real sau imaginar (Mathes și Severa, 1981). IJS este una dintre cel mai frecvent utilizate scale pentru evaluarea geloziei într-o relație romantică și are la bază concepte precum posesivitatea față de partenerul de viață (Mathes *et al.*, 1982) sau frecvența/severitatea neplăcerilor (de exemplu, agresivitatea fizică sau psihologică) produse de gelozie și de controlul exercitat asupra partenerului (Hawkins, 1987; Kar și O’Leary, 2013).

Versiunea inițială a scalei publicată în anul 1981 cuprindea 39 de itemi care operaționalizau infidelitatea partenerului de viață, preocupările (grijile) cu privire la popularitatea pe care acesta ar fi putut să o aibă în ochii altor persoane de sex opus, neîncrederea în partener, întâlnirile romantice anterioare în pe care partenerul de viață le avusese, indiferența partenerului, precum și relațiile actuale pe care partenerul de viață le avea cu vechi prieteni romantici de sex opus. Validitatea și fidelitatea instrumentului IJS au fost examinate în patru studii separate. Într-un prim studiu, setul inițial a fost redus la 28 de itemi pe baza analizei factoriale exploratorii (Mathes și Severa, 1981). Într-un al doilea studiu, scala a fost administrată împreună cu alte instrumente prin care au fost evaluate intensitatea relației bazată pe dragostea romantică, sentimentul insecurității, stima de sine și separarea identităților de sine ale partenerilor unui cuplu. Datele analizei corelaționale au confirmat modelul teoretic potrivit căruia gelozia se asociază pozitiv cu intensitatea sentimentului de dragoste romantică și negativ cu separarea identităților de sine ale partenerilor unui cuplu. În același studiu (Mathes și Severa, 1981)

instrumentul IJS a evidențiat un nivel excelent al consistenței interne ($a_{\text{Cronbach}} = 0.92$). Într-un al treilea studiu, instrumentul IJS a fost administrat împreună cu doi indicatori comportamentali prin care s-au urmărit sentimentul amenințării pe care un subiect l-ar fi resimțit în situația confruntării cu un posibil rival (o altă persoană de sex opus angajată într-o relație romantică cu partenerul de viață), respectiv expresiile posesivității pe care un subiect o manifesta față de partenerul de viață (Mathes *et al.*, 1982). Subiecții au fost chestionați telefonic cu privire la cele două aspecte în vederea extinderii dovezilor cu privire la validitatea de criteriu concurentă a instrumentului IJS. Așa cum s-au așteptat, autorii studiului au obținut corelații semnificative din punct de vedere statistic între nivelul ridicat al geloziei, respectiv sentimentul puternic al amenințării în situația confruntării cu un posibil rival și nivelul ridicat al posesivității în relația cu partenerul de viață. Un al patrulea studiu a furnizat dovezi suplimentare cu privire la validitatea convergentă a instrumentului IJS prin administrarea acestuia împreună cu alte scale care au evaluat jelozia în relația romantică (Mathes, Roter și Joerger, 1982).

În urma analizelor factoriale exploratorii, au fost eliminați mai mulți itemi ajungându-se la versiunea cu 18 itemi (de exemplu, „Dacă partenera mea/partenerul meu ar admira pe cineva de sex opus, m-aș simți iritat/-ă” sau „Dacă cineva de sex opus ar face complimente partenerii mele/partenerului meu, aș simți că persoana încearcă să mi-o/mi-l ia”) pe care am utilizat-o în prezentul studiu. Participanții au răspuns la fiecare dintre itemi utilizând o scală de tip Likert cu cinci ancoră verbale distribuite gradual de la 0 – *niciodată* la 4 – *în continuu*. Scorul total al fiecăruia dintre participanți a fost obținut prin calcularea mediei scorurilor pentru cei 18 itemi (domeniul de variație posibil: 0-4). Scorul ridicat a fost interpretat ca indicator al geloziei pe care un participant o manifesta în relația romantică cu partenerul de viață (cărui i-au fost evaluate strategiile directe și indirecte de abuz psihologic). În studiul pe care l-am realizat, consistența internă a a întregului set de itemi pentru instrumentul IJS a fost foarte bună ($a_{\text{Cronbach}} = 0.95$). Valorile corectate ale corelațiilor dintre scorul pentru fiecare dintre itemi și scorul total la instrumentul IJS au fost cuprinse între 0.42 și 0.86.

c) Scala pentru evaluarea satisfacției față de viața de cuplu. Satisfacția globală față de relația de cuplu a fost măsurată cu versiunea în limba română (Dumitru, 2015) pentru instrumentul *Relationship Assessment Scale* (RAS; Hendrick, 1988). Itemii scalei ($k = 7$) au formulări generale (de exemplu: „Cât de mult vă satisface partenerul/partenera dvs. propriile nevoi?” sau „Cât de des vă doriți să nu fi intrat în această relație?”). La fiecare item participanții la prezentul studiu au răspuns cu ajutorul unor scale

care au inclus câte cinci ancore verbale distribuite gradual de la 1 – *într-o foarte mică măsură/foarte proastă/niciodată/aproape deloc* la 5 – *în totalitate/foarte bună/foarte des/foarte mult*. Pentru fiecare participant scorul total a fost calculat ca media scorurilor la itemi (domeniul posibil de variație: 1-5). Scorul ridicat a fost interpretat ca semnificând satisfacția față de relația romantică.

Într-un prim studiu de factură psihometrică ($N = 125$ studenți) itemii scalei au evidențiat o structură unidimensională. Factorul extras a explicat 46 % din varianța totală a itemilor (*cf.* Hendrick, 1988). Scorul total a prezentat asocieri semnificative din punct de vedere statistic cu scorurile pentru trei dintre atitudinile față de iubire, și anume iubirea pasională, iubirea altruistă și cea ludică. De asemenea, scorul a corelat pozitiv cu stima de sine, precum și cu nivelul autodezvăluirii față de partenerul de viață. Într-un al doilea studiu ($N = 57$ de cupluri romantice) scorul la RAS a corelat pozitiv cu satisfacția față de cuplu, consensul și coeziunea diadică, respectiv exprimarea afectivității. Este vorba despre dimensiuni ale unei relații romantice, care au fost măsurate cu binecunoscutul instrument *Dyadic Adjustment Scale* (DAS; G. B. Spanier). Pentru versiunea originală în limba engleză, Hendrick (1988) raportează o valoare a consistenței interne egală cu 0.86.

Într-un studiu care a urmărit beneficiile pe care terapia de cuplu experiențială le aduce cuplurilor infertile, R. Dumitru (2015) a raportat următoarele valori ale consistenței interne a versiunii în limba română pentru RAS: a) grupul de persoane diagnosticate cu infertilitate care urmaseră programul terapeutic – 0.80 (măsurătoarea realizată înaintea intervenției) și 0.77 (măsurătoarea realizată după terapie); b) grupul de control – 0.79 (prima măsurătoare) și 0.82 (a doua măsurătoare). În prezentul studiu, valoarea consistenței interne a fost bună ($a_{\text{Cronbach}} = 0.82$). Valorile corectate ale corelațiilor dintre scorul la fiecare dintre itemi și scorul total la instrumentul RAS au fost cuprinse între 0.79 și 0.81.

d) Chestionarul pentru caracteristici socio-demografice.

Participanții la prezentul studiu au mai completat un chestionar scurt ($k = 5$ itemi) care le-a solicitat să indice sexul, vârsta, nivelul educației (ultimel studii pe care le absolviseră), respectiv tipul și durata relației romantice în care erau implicați.

6.3. Aspecte tehnice ale analizelor cantitative

Pentru distribuțiile principalelor variabile cantitative pe care le-am urmărit în studiu, a fost calculat coeficientul variabilității (CV – raportul dintre abaterea standard și medie exprimat procentual). Pe măsură ce valoarea acestuia crește media distribuției unei variabile este mai puțin reprezentativă, dată fiind ponderea ridicată a dispersiei valorilor în jurul

mediei. Au fost sugerate următoarele repere calitative pentru interpretarea coeficientului variabilității (Novak, 1998): a) $CV < 15\%$ – dispersia valorilor în jurul mediei este mică (media este reprezentativă pentru distribuția la nivelul eșantionului de subiecți); b) $CV = 15-30\%$ – dispersia valorilor în jurul mediei este moderată (media este suficient de reprezentativă); c) $CV > 30\%$ – dispersia valorilor distribuției în jurul mediei este mare (media are o reprezentativitate redusă).

Datele brute au fost analizate utilizându-se aplicația *SPSS for Windows* (Labăr, 2008). Comparațiile mediilor pentru satisfacția față de viața de cuplu în funcție de sexul și nivelul educației participanților la studiu, respectiv în funcție de tipul relației romantice în care erau implicați (prietenie *vs.* căsătorie sau recăsătorie) au fost efectuate utilizându-se testul t_{student} pentru două eșantioane independente. Pragul critic (bilateral) pentru interpretarea testului t_{student} în ceea ce privește semnificația din punct de vedere statistic a fost fixat la valoarea 0.05. Sexul participanților la studiu a evidențiat singura diferență semnificativă din punct de vedere statistic. Pentru aceasta, a fost estimată mărimea efectului prin calcularea coeficientului d_{Cohen} și, pentru a compensa eroarea de măsurare, corectarea valorii acestuia cu formula preconizată de L. V. Hedges (1981). Pentru interpretarea valorii coeficientului d_{Cohen} din punct de vedere calitativ au fost utilizate reperele 0.20 (efect scăzut), 0.50 (efect moderat), respectiv 0.80 (efect ridicat) (Cohen, 1992).

Testarea ipotezelor de lucru a fost realizată cu ajutorul analizei de regresie liniară multiplă prin metoda standard (Labăr, 2008). În vederea proiectării modelelor au fost calculate corelațiile liniare dintre scorul pentru satisfacția pe care participanții la studiu o aveau cu privire la viața de cuplu, pe de o parte și, pe de alta, vârsta, durata relației romantice, scorurile pentru strategiile directe și indirecte pe care partenerii lor le utilizau pentru controlul, constrângerea și dominarea abuzivă, respectiv scorul pentru gelozia pe care participanții o manifestau față de partenerii de viață. În acest scop a fost utilizat coeficientul r_{Pearson} (pragul critic bilateral pentru interpretarea semnificației din punct de vedere statistic a valorilor coeficientul r_{Pearson} a fost fixat la valoarea 0.05). De asemenea, *screening*-ul datelor corelaționale ne-a permis verificarea multicolarității – existența unor corelații $\geq 0.45-0.50$ între oricare două dintre variabilele independente care urmează să fie introduse într-un model de regresie, situație care poate contribui la distorsionarea modelului în ceea ce privește potențialii predictorii.

Modelele de regresie testate au fost eficientizate în ceea ce privește numărul posibililor predictorii și puterea explicativă globală prin valorificarea celor trei variabile independente cantitative care au evidențiat corelații liniare

$\geq |\pm 0.30|$ cu variabila dependentă, respectiv a sexului participanților la studiu (variabilă independentă calitativă), care a avut un efect de mărime moderată asupra variabilei dependente. Contribuția unică pe care fiecare dintre variabilele independente care s-au evidențiat ca predictorii a avut-o la explicarea varianței scorului pentru satisfacția pe care participanții la studiu o aveau față de viața de cuplu a fost estimată prin calcularea pătratului corelației semiparțiale dintre respectiva variabilă independentă și cea dependentă, respectiv transformarea rezultatului obținut în valori procentuale (Labăr, 2008).

7. Rezultate și discuții

7.1. Date descriptive și comparative

Tabelul 1 prezintă principalii indicatori statistici descriptivi pentru distribuțiile variabilelor cantitative urmărite în studiu.

Tabelul 1. Indicatori descriptivi pentru variabilele de interes

Variabile	m	Mdn	s	Minim	Maxim
Satisfacție față de viața de cuplu	3.95	4.02	0.35	2.89	4.52
Abuz psihologic – strategii directe	0.92	0.75	0.58	0.17	3.25
Abuz psihologic – strategii indirecte	0.62	0.50	0.46	0.15	2.83
Gelozie față de partenerul abuziv	1.81	1.66	1.22	0.22	5.33

Notă: Mdn = valoarea mediană

Sursa: studiul autorului

Pentru strategiile directe utilizate în vederea controlului și a constrângerilor din punct de vedere psihologic ($CV = 74.2\%$; 38% dintre participanții la studiu au obținut un scor ≥ 1.00) și cele indirecte ($CV = 63\%$; 21.5% dintre participanți au obținut un scor ≥ 1.00), respectiv pentru gelozia față de partenerul abuziv ($CV = 67.4\%$; 19% dintre participanți au obținut un scor ≥ 3.00) distribuțiile scorurilor au fost mai eterogene. În schimb, pentru satisfacția față de viața de cuplu distribuția scorului a fost mai omogenă ($CV = 8.8\%$; 49.4% dintre participanții la studiu au obținut un scor cuprins între 2.89 și 4). Subiecții chestionați au tins să obțină: a) scoruri scăzute pentru strategiile (directe și indirecte) la care partenerii lor romantici apelau în vederea controlului, constrângerii și a dominării, respectiv gelozia

pe care respondenții o manifestau față de partenerii posibil abuzatori; b) un scor moderat spre ridicat pentru satisfacția față de viața de cuplu.

Tabelul 2 rezumă datele obținute prin compararea mediilor pentru satisfacția față de viața de cuplu în funcție de sexul și nivelul participanților la studiu, respectiv de tipul relației romantice.

Tabelul 2. Date comparative ¹

Variabile independente	Subeșantioane	N	m	s	<i>t</i> _{Student} ²	p
Sexul participanților	Bărbați	47	4.02	0.21	2.71	< 0.001
	Femei	62	3.83	0.40		
Nivelul educației	Participanți cu studii medii	28	3.95	0.29	- 0.01	0.994
	Participanți cu studii (post)-universitare	81	3.95	0.37		
Tipul relației romantice	Prietenie	39	3.94	0.40	- 0.14	0.887
	(Re)căsătorie	70	3.95	0.32		

Note: ¹ Variabila dependentă = satisfacția față de viața de cuplu. ² Pentru valoarea testului *t*_{Student} a fost aplicată corecția Welch.

Sursa: studiul autorului

Nivelul educației și tipul relației romantice nu au avut efecte semnificative din punct de vedere statistic asupra satisfacției pe care respondenții o aveau față de relația romantică în care erau implicați. În schimb, comparativ cu femeile, bărbații au tins să raporteze un nivel semnificativ mai ridicat al satisfacției față de viața cuplului romantic. Mărimea efectului pe care sexul participanților la studiu l-a avut asupra satisfacției față de relația romantică a fost moderată [*d*_{Cohen} (corectat) = 0.57], motiv pentru care s-a ținut cont de această variabilă în analizele de regresie liniară multiplă care au fost efectuate pentru testarea ipotezelor de lucru.

7.2. Analiza corelațională

Satisfacția pe care participanții la studiu o aveau cu privire la viața de cuplu a prezentat corelații negative, semnificative din punct de vedere statistic și destul de consistente ca mărime (Tabelul 3) atât cu scorurile pentru strategiile directe și indirecte la care partenerii de viață apelau cu o frecvență mai mare sau mai mică în vederea controlului și a constrângerilor din punct de vedere psihologic, cât și cu scorul pentru gelozia față de partenerii de viață. Corelațiile dintre satisfacția față de viața de cuplu și vârstă

($r_{\text{Pearson}} = 0.15$; $p = 0.168$), respectiv durata relației romantice ($r_{\text{Pearson}} = 0.14$; $p = 0.207$) au avut mărimi foarte modeste și nu au fost semnificative din punct de vedere statistic.

Tabelul 3. Corelațiile de ordin zero dintre variabilele de interes

Variabile	1	2	3
1. Satisfacție față de viața de cuplu	-		
2. Abuz psihologic – strategii directe	- 0.38 ($p < 0.001$)	-	
3. Abuz psihologic – strategii indirecte	- 0.36 ($p = 0.001$)	0.45 ($p < 0.001$)	-
4. Gelozie față de partenerul abuziv	- 0.38 ($p < 0.001$)	0.22 ($p = 0.049$)	0.31 ($p = 0.005$)

Sursa: studiul autorului

Scorul pentru strategiile directe de abuz psihologic s-a asociat pozitiv, semnificativ din punct de vedere statistic și cu o intensitate moderată cu scorul pentru strategiile indirecte. Corelația dintre scorul pentru strategiile indirecte (utilizate pentru control, constrângere și dominare) și cel pentru gelozia pe care participanții la studiu o manifestau față de partenerul abuziv a fost pozitivă și semnificativă din punct de vedere statistic, însă a avut o mărime mai scăzută. În schimb, corelația dintre strategiile directe și gelozie a avut o mărime modestă și s-a situat la limita semnificativității din punct de vedere statistic.

7.3. Modelul de regresie. Testarea ipotezelor de lucru

Analiza corelațiilor de ordin zero dintre variabilele independente care sunt specificate în ipotezele de lucru a evidențiat o singură relație problematică ($r_{\text{Pearson}} = 0.45$; $p < 0.001$), și anume între scorurile pentru strategiile directe și cele indirecte la care partenerii de viață ai participanților la studiu apelau pentru control, constrângere și dominare abuzivă. Din acest motiv, au fost testate separat două modele de regresie (Tabelul 4), și anume: a) un prim model în care au fost introduse ca variabile independente sexul participanților la studiu, scorul pentru strategiile directe de abuz psihologic pe care partenerii de viață le utilizau, respectiv scorul pentru gelozia față de partenerul de viață abuziv; b) un al doilea model în care variabile independente au fost sexul participanților la studiu, scorul pentru strategiile indirecte de abuz psihologic și scorul pentru gelozia față de partenerul de viață abuziv.

Tabelul 4. Date ale analizei de regresie ^{1,2}

Modele finale	Variabile independente	β	p
01	Sex ³	0.25	0.010
	Abuz psihologic – strategii directe	- 0.30	0.003
	Gelozie față de partenerul abuziv	- 0.31	0.002
02	Sex	0.23	0.020
	Abuz psihologic – strategii indirecte	- 0.23	0.026
	Gelozie față de partenerul abuziv	- 0.31	0.004

Note: ¹ Variabila dependentă = satisfacția față de viața de cuplu. ² Modelele au inclus constanta în ecuația de regresie. ³ Sexul a fost recodificat într-o variabilă de tip *dummy* (1 = bărbat; 0 = femeie/categorie de referință)

Sursa: studiul autorului

Primul model a fost semnificativ din punct de vedere statistic ($R = 0.558$; $F_R = 11.28$; $p < 0.001$; $R^2_{ajustat} = 0.284$). Analiza indicatorilor coliniarității a evidențiat următoarele valori ale toleranței (proportia în care o variabilă independentă introdusă într-un model de regresie este explicată de combinația liniară a celorlalte variabile independente): 0.998 – sexul participanților la studiu, 0.949 – strategiile directe de abuz psihologic și 0.950 – gelozia față de partenerul abuziv. Toate valorile toleranței au fost mai mari decât limita minimă acceptabilă ($1 - R^2_{ajustat} = 0.716$). Prin urmare, condiția absenței multicoliniarității dintre variabilele independente introduse în modelul de regresie a fost îndeplinită. Împreună, variabilele independente care au fost luate în calcul în primul model de regresie au explicat 28.4 % din diferențele dintre participanții la prezentul studiu în ceea ce privește satisfacția față de viața de cuplu. Sexul participanților la studiu (bărbați) s-a evidențiat ca predictor pozitiv și a explicat 6.45 % din varianța scorului pentru satisfacția față de viața de cuplu. Strategiile directe de abuz psihologic pe care partenerii de viață le utilizau și gelozia față de partenerul de viață abuziv au fost predictorii negativi și au explicat 8.94 %, respectiv 9.36 % din diferențele dintre participanții la studiu în ceea ce privește satisfacția față de viața de cuplu.

De asemenea, al doilea model de regresie a fost semnificativ din punct de vedere statistic ($R = 0.521$; $F_R = 9.33$; $p < 0.001$; $R^2_{ajustat} = 0.243$). Pentru cele trei variabile independente valorile toleranței au fost mai mari decât limita minimă acceptabilă ($1 - R^2_{ajustat} = 0.757$): 0.983 – sexul participanților la studiu, 0.888 – strategiile indirecte de abuz psihologic, 0.902 – gelozia față de partenerul abuziv. Prin urmare, modelul a satisfăcut

condiția absenței multicoliniarității dintre variabilele independente. Variabilele independente introduse al doilea model de regresie au explicat împreună 24.3 % din varianța scorului pentru satisfacția pe care participanții la studiu o aveau față de viața de cuplu. Din nou, sexul masculin al participanților a fost predictor pozitiv și a explicat 5.52 % din varianța variabilei dependente. Strategiile indirecte la care partenerii de viață apelau pentru exercitarea abuzului psihologic au avut o contribuție negativă și au explicat 5.01 % din diferențele dintre participanții la studiu în ceea ce privește satisfacția față de viața de cuplu. De asemenea, gelozia față de partenerul de viață abuziv a fost predictor negativ și a avut cea mai consistentă contribuție (8.58 %) la explicarea varianței scorului pentru satisfacția pe care participanții la prezentul studiu o aveau față de viața de cuplu.

7.4. Discuții

Datele analizei de regresie liniară multiplă au oferit suport ipotezei de lucru potrivit căreia strategiile directe și indirecte pentru abuzul psihologic, pe care unul dintre parteneri unui cuplu le utilizează împotriva celuilalt, sunt predictorii negativi ai satisfacției pe care partenerul victimizat prin abuz o are față de viața de cuplu. Atunci când partenerul de viață se transformă în abuzator frecvent, victima poate trăi starea de șoc și negare (Amor *et al.*, 2001) prin sentimente de vinovăție, rușine, căutarea scuzelor și a justificărilor pentru acțiunile partenerului romantic, interpretarea abuzurilor drept scăpări comportamentale de moment cauzate de stresul psihic. Mai târziu, poate apărea confuzia cauzată de succedarea momentelor abuzive cu cele în care partenerul de viață abuzator își exprimă într-un mod demonstrativ afecțiunea față de victimă (prin scuze, regrete, promisiuni că nu se va mai întâmpla niciun abuz, cadouri sau gesturi atente), precum și încercarea acestuia de a se proteja pe sine și cuplul din care face parte prin izolarea de familie și prieteni, respectiv prin dezvoltarea unor sentimente pozitive față de partenerul de viață abuzator (Almendros *et al.*, 2009; Calvete, Estévez și Corral, 2007). Chiar dacă la început partenerul de viață (de cele mai multe ori de sex masculin) adresează cuvinte urâte, își exprimă furia, are crize de gelozie sau impune interdicții (uneori iraționale) pe care victima (celălalt partener al cuplului, de regulă de sex feminin) le poate trece cu vederea considerându-le scăpări, cu timpul abuzurile (atât fizice, cât și psihologice) devin din ce în ce mai grave și mai frecvente (Almendros *et al.*, 2009) și contribuie la deprecierea percepției pe care victima o are cu privire la calitatea vieții de cuplu și a satisfacției față de relația romantică în care este implicată (Lascorz, Yubero și Larrañaga, 2020; Shackelford și Buss, 2000; Shortt *et al.*, 2010).

De asemenea, modelele de regresie pe care le-am testat în prezentul studiu au confirmat a două ipoteză de lucru potrivit căreia gelozia pe care partenerul unui cuplu care este victimă a abuzului psihologic o manifestă față de celălalt partener (abuzator) este predictor negativ al satisfacției pe care partenerul victimizat o are față de viața de cuplu. Uneori, într-un cuplu romantic abuzatorul alimentează orgoliul, imaginea de sine negativă și stima de sine scăzută a victimei prin reacții specifice geloziei la gândul că partenerul de viață ar putea să acorde o atenție manipulatoare unei alte femei care este percepută ca rivală (Hegarty, Sheehan și Schonfeld, 1999). Cele mai multe studii au identificat gelozia ca unul dintre factorii de risc pentru calitatea și stabilitatea relației de cuplu, inclusiv deprecierea satisfacției partenerilor față de relația romantică pe care o au. Scorul ridicat pentru dimensiunile geloziei (de exemplu, cognitivă sau emoțională) se asociază cu nivelul scăzut al satisfacției pe care partenerii o raportează față de relația de cuplu (Andersen *et al.*, 1995; Barelds și Barelds-Dijkstra, 2007; Barnett, Martínez și Bluestein, 1995). Alte studii au evidențiat atât efectele pozitive, cât și negative pe care gelozia le poate avea în contextul relației romantice pe care partenerii unui cuplu o au. Astfel, s-a arătat că așa-numita gelozie reactivă este relaționată pozitiv cu percepția cu privire la calitatea relației de cuplu, în timp ce gelozia anxioasă (bazată pe suspiciune) corelează negativ cu percepția pe care partenerii unui cuplu o au despre calitatea relației lor (Barelds și Barelds-Dijkstra, 2007).

Prezentul studiu are anumite limite pe care ne propunem să le depășim în viitoarele investigații. În primul rând, metoda recrutării participanților și volumul redus al eșantionului limitează reprezentativitatea acestuia pentru populația de adulți români (implicați într-un anumit tip de relație romantică), precum și generalizabilitatea rezultatelor. În al doilea rând, colectarea datelor a fost realizată prin metoda chestionării bazată pe autoraportare – proces care poate fi afectat de subiectivitatea răspunsurilor și riscul înacurateții acestora ca urmare a efectului referitor la dezirabilitatea socială (Demetriou, Uzun Ozer și Essau, 2015). În al treilea rând, deși strategiile (directe și indirecte) la care partenerii de viață apelau pentru exercitarea abuzului psihologic, respectiv gelozia pe care participanții la studiu o manifestau față de partenerii lor romantici s-au evidențiat ca predictor ai satisfacției pe care participanții o aveau față de viața de cuplu, natura transversală a *design*-ului pe care s-a bazat colectarea datelor limitează posibilitatea interpretării rezultatelor în termenii unor relații cauzale.

Într-un viitor studiu pe care ni l-am propus, vom urmări atât utilizarea unui eșantion extins și mai reprezentativ pentru populația de adulți implicați într-o relație diadică de natură romantică, respectiv a unui *design*

longitudinal pentru colectarea datelor, cât și diversificarea variabilelor care ar putea media/modera relația dintre indicatorii abuzului psihologic din partea unuia dintre partenerii romantici, pe de o parte și, pe de alta, gelozia și indicatorii stării de bine (de exemplu, satisfacția sau percepția cu privire la viitorul relației) pe care celălalt partener (victimizat) le experimentează cu privire la viața de cuplu. Ne referim la dimensiuni cognitive, emoționale și sociale, precum: stilul atașamentului (anxios, evitant sau ambivalent) pe care victima îl manifestă față de abuzator, stilul individual de comunicare și de rezolvare a neînțelegerilor zilnice, credința pe care victima abuzului psihologic o are cu privire la propria eficacitate în gestionarea relației romantice, sentimentul controlului asupra propriei persoane și a evenimentelor care apar în viața de cuplu, amânarea deciziei de a rupe relația romantică cu partenerul abuzator, stilul de gândire fatalist, stima de sine, capitalul social (de exemplu, suportul de care partenerul abuzat beneficiază efectiv sau pe care îl percepe ca fiind disponibil din partea familiei extinse, a prietenilor sau a altor persoane semnificative) etc.

De asemenea, anumite caracteristici socio-demografice (de exemplu: sexul, vârsta, nivelul educației, *status*-ul ocupațional etc.) sau contextuale (de exemplu, durata și tipul relației romantice – relație bazată doar pe întâlniri care au loc în mod regulat, uniune consensuală, coabitare prin căsătorie sau recăsătorie) ar putea juca un rol în explicarea relațiilor dintre variabilele de interes pentru investigațiile noastre.

8. Concluzii

Abuzul psihologic este o realitate dureroasă, uneori ascunsă familiilor extinse și prietenilor, care grevează viața multor cupluri. Comparativ cu femeile, bărbații sunt mult mai predispuși să se angajeze în tipare de comportament prin care încearcă să controleze, constrângă și să-și domine partenerul de viață. Adesea, aceștia activează mecanisme defensive prin care neagă problemele pe care le întâmpină, care pot avea la bază experiențe emoționale negative trăite în mica copilărie și la vârsta adolescenței (de exemplu, relația eșuată cu figura de atașament). Gelozia (mai ales cea caracterizată printr-un *pattern* de gândire în care predomină anxietatea cu privire la pierderea iubirii și abandon) reprezintă unul din factorii de risc pentru abuzurile psihologice, fizice și sexuale care destabilizează viața unui cuplu romantic, respectiv funcționarea psihologică și socială a partenerilor. La rândul lor, victimele se tem să „rupă tăcerea” și trăiesc drame cu multă încărcătură emoțională, pe care psihoterapeuții de cuplu și familie le pot descoperi și resemnifica atunci când li se solicită ajutorul.

Prezentul studiu a pornit de la premisa că determinarea și înțelegerea factorilor care contribuie la apariția și escaladarea abuzului psihologic în viața unui cuplu romantic, precum și a impactului negativ pe care această problemă socială globală îl are asupra indivizilor și la nivel societal, reprezintă un demers cu mare relevanță pentru profesioniștii specializați în identificarea, evaluarea și asistarea persoanelor care se confruntă în viața domestică cu diferite forme de manifestare a abuzului, indiferent că acestea sunt victime, abuzatori sau indivizi aflați în riscul de a experimenta unul sau altul dintre cele două *status*-uri. Studiul și-a propus determinarea relațiilor dintre abuzul psihologic din partea unuia dintre partenerii care formează un cuplu romantic, gelozia manifestată de către celălalt partener abuzat, respectiv satisfacția pe care partenerul victimizat o are față de viața de cuplu. Datele analizei de regresie liniară multiplă au oferit suport ipotezelor de lucru. Sexul participanților la studiu a fost predictor pozitiv al satisfacției pe care aceștia o aveau față de cuplul romantic din care făceau parte, în timp ce atât strategiile (directe și indirecte) la care partenerii de viață apelau pentru a exercita controlul și a domina, cât și gelozia pe care participanții o manifestau față de partenerii lor au fost predictorii negativi. Contribuțiile pe care strategiile indirecte utilizate pentru abuzul psihologic și gelozia pe care participanții la studiu o manifestau față de parteneri le-au avut la explicarea diferențelor individuale în ceea ce privește satisfacția față de viața de cuplu au fost ceva mai consistente.

În viitoarele investigații ne propunem testarea rolului mediator pe care gelozia victimei față de partenerul abuziv îl are în explicarea relației dintre manifestările problematice ale acestuia și satisfacția pe care victima o are față de viața de cuplu. Această ipoteză are la bază observația cercetătorilor potrivit căreia, uneori, partenerul dintr-un cuplu care manifestă un tipar de comportament abuziv manipulează victima alimentându-i anxietatea cu privire la retragerea sentimentului de dragoste și a afecțiunii (prin orientarea atenției spre un alt posibil partener romantic), ceea ce poate contribui la apariția și escaladarea sentimentului geloziei.

References

- Almendros, C., Gámez-Guadix, M., Carrobles, J. A., Rodríguez-Carballeira, A., & Porrúa, C. (2009). Abuso psicológico en la pareja: aportaciones recientes, concepto y medición [Abuzul psihologic în cuplu: contribuții recente, concept și măsurare]. *Psicología Conductual*, 17(3), 433-451.
- Amor, P. J., Echeburúa, E., De Corral, P., Sarasua, B., & Zubizarreta, I. (2001). Maltrato físico y maltrato psicológico en mujeres víctimas de violencia en el

- hogar: un estudio comparativo [Maltratada física y maltratada psicológica a femilei victima de violencia doméstica: estudio comparativo]. *Revista de Psicopatología y Psicología Clínica*, 6(3), 167-178. doi: <https://doi.org/10.5944/rppc.vol.6.num.3.2001.3913>
- Andersen, P. A., Eloy, S. V., Guerrero, L. K., & Spitzberg, B. H. (1995). Romantic jealousy and relational satisfaction: A look at the impact of jealousy experience and expression. *Communication Reports*, 8(2), 77-85. doi: <https://doi.org/10.1080/08934219509367613>
- Babcock, J. C., Costa, D. M., Green, C. E., & Eckhardt, C. I. (2004). What situations induce intimate partner violence? A reliability and validity study of the Proximal Antecedents to Violent Episodes (PAVE) scale. *Journal of Family Psychology*, 18(3), 433-442. doi: [10.1037/0893-3200.18.3.433](https://doi.org/10.1037/0893-3200.18.3.433)
- Barelds, D. P. H., & Barelds-Dijkstra, P. (2007). Relations between different types of jealousy and self and partner perceptions of relationship quality. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, 14(3), 176-188. doi: <https://doi.org/10.1002/cpp.532>
- Barnett, O. W., Martínez, T. E., & Bluestein, B. W. (1995). Jealousy and romantic attachment in maritally violent and nonviolent men. *Journal of Interpersonal Violence*, 10(4), 473-486. doi: <https://doi.org/10.1177/088626095010004006>
- Bendixen, M., Kennair-Ottesen, L. E., & Buss, D. M. (2015). Jealousy: Evidence of strong sex differences using both forced choice and continuous measure paradigms. *Personality and Individual Differences*, 86, 212-216. doi: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.05.035>
- Borjesson, W. I., Aarons, G. A., & Dunn, M. E. (2003). Development and confirmatory factor analysis of the Abuse within Intimate Relationships Scale. *Journal of Interpersonal Violence*, 18(3), 295-309. doi: [10.1177/0886260502250089](https://doi.org/10.1177/0886260502250089)
- Braithwaite, S. R., Delevi, R., & Fincham, F. D. (2010). Romantic relationships and the physical and mental health of college students. *Personal Relationships*, 17(1), 1-12. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2010.01248.x>
- Buss, D. M., & Haselton, M. G. (2005). The evolution of jealousy. *Trends in Cognitive Sciences*, 9(11), 506-507. doi: [10.1016/j.tics.2005.09.006](https://doi.org/10.1016/j.tics.2005.09.006)
- Calvete, E., Corral, S., & Estévez, A. (2005). Desarrollo de un inventario para evaluar el abuso psicológico en las relaciones de pareja [Elaborarea unui inventar pentru evaluarea abuzului psihologic în rândul persoanelor care

- locuiesc împreună]. *Clinica y Salud*, 16(3), 203-221. Articol disponibil online la <https://journals.copmadrid.org/clysa/archivos/97394.pdf>
- Calvete, E., Estévez, A., & Corral, S. (2007). Intimate partner violence and depressive symptoms in women: Cognitive schemas as moderators and mediators. *Behaviour Research and Therapy*, 45(4), 791-804. doi: [10.1016/j.brat.2006.07.006](https://doi.org/10.1016/j.brat.2006.07.006)
- Campbell, L., & Kashy, D. A. (2002). Estimating actor, partner, and interaction effects for dyadic data using PROC MIXED and HLM: A user-friendly guide. *Personal Relationships*, 9(3), 327-342. doi: <https://doi.org/10.1111/1475-6811.00023>
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), 155-159. doi: [10.1037//0033-2909.112.1.155](https://doi.org/10.1037//0033-2909.112.1.155)
- Collibee, C., & Furman, W. (2016). Chronic and acute relational risk factors for dating aggression in adolescence and young adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 763-776. doi: [10.1007/s10964-016-0427-0](https://doi.org/10.1007/s10964-016-0427-0)
- Crane, C. A., Hawes, S. W., Oberleitner, L. M. S., Mandel, D., & Easton, C. J. (2013). Relationship status acceptance, alcohol use, and the perpetration of verbal aggression among males mandated to treatment for intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(13), 2731-2748. doi: [10.1177/0886260513487991](https://doi.org/10.1177/0886260513487991)
- Dandurand, C., & Lafontaine, M.-F. (2014). Jealousy and couple satisfaction: A romantic attachment perspective. *Marriage & Family Review*, 50(2), 154-173. doi: <https://doi.org/10.1080/01494929.2013.879549>
- Demetriou, C., Uzun Ozer, B., & Essau, C. A. (2015). Self-report questionnaires. În R. L. Cautin, & S. O. Lilienfeld (Eds.), *The Encyclopedia of Clinical Psychology* (Vol. 5, pp. 1-6). New York, NY: John Wiley & Sons, Inc. doi: [10.1002/9781118625392.wbecp507](https://doi.org/10.1002/9781118625392.wbecp507)
- DeSteno, D., Valdesolo, P., & Bartlett, M. Y. (2006). Jealousy and the threatened self: Getting to the heart of the green-eyed monster. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91(4), 626-641.
- Diener, E., & Seligman, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13(1), 81-84. doi: [10.1111/1467-9280.00415](https://doi.org/10.1111/1467-9280.00415)
- Dokkedahl, S. B., Kirubakaran, R., Bech-Hansen, D., Kristensen, T. R., & Elklit, A. (2022). The psychological subtype of intimate partner violence and its effect on mental health: A systematic review with meta-analyses. *Systematic*

- Reviews*, 11, article ID 163. doi: <https://doi.org/10.1186/s13643-022-02025-z>
- Dumitru, R. (2015). *Factori psihologici asociați succesului procedurii de fertilizare in vitro la cuplurile diagnosticate cu infertilitate* (Teză de doctorat). Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației.
- Echeburúa, E., & Amor, P. J. (2016). Hombres violentos contra la pareja: ¿tienen un trastorno mental y requieren tratamiento psicológico? [Bărbații violenți cu partenera de viață: Sunt ei bolnavi mintal și au nevoie de tratament psihologic?]. *Terapia Psicológica*, 34(1), 31-40. doi: <https://doi.org/10.4067/S0718-48082016000100004>
- Elphinston, R. A., & Noller, P. (2011). Time to face it! Facebook intrusion and the implications for romantic jealousy and relationship satisfaction. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(11), 631-635. doi: [10.1089/cyber.2010.0318](https://doi.org/10.1089/cyber.2010.0318)
- Glenn, N. D. (1975). The contribution of marriage to the psychological well-being of males and females. *Journal of Marriage and the Family*, 37(3), 594-600. doi: [10.2307/350523](https://doi.org/10.2307/350523)
- Gove, W. R., Hughes, M., & Style, C. B. (1983). Does marriage have positive effects on the psychological well-being of the individual? *Journal of Health and Social Behavior*, 24(2), 122-131. doi: [10.2307/2136639](https://doi.org/10.2307/2136639)
- Hawkins, R. O. Jr (1987). Comparative study of three measures of sexual jealousy. *Psychological Reports*, 61(2), 539-544. doi: [http://dx.doi.org/10.2466/pr0.1987.61.2.539](https://dx.doi.org/10.2466/pr0.1987.61.2.539)
- Hedges, L. V. (1981). Distribution theory for Glass's estimator of effect size and related estimators. *Journal of Educational Statistics*, 6(2), 107-128.
- Hegarty, K., Sheehan, M., & Schonfeld, C. (1999). A multidimensional definition of partner abuse: Development and preliminary validation of the Composite Abuse Scale. *Journal of Family Violence*, 14(4), 399-415. doi: <https://doi.org/10.1023/A:1022834215681>
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage and Family*, 50(1), 93-98. doi: <https://doi.org/10.2307/352430>
- Hyde-Nolan, M. E., & Juliaio, T. (2012). Theoretical basis for family violence. În R. S. Fife, & S. Scharger (Eds.), *Family Violence: What Health Care Providers Need to Know* (pp. 5-16). Ontario: Jones & Bartlett.

- Jones, L., Hughes, M., & Unterstaller, U. (2001). Post-traumatic stress disorder (PTSD) in victims of domestic violence: A review of the research. *Trauma, Violence & Abuse*, 2(2), 99-119. doi: [10.1177/1524838001002002001](https://doi.org/10.1177/1524838001002002001)
- Kar, H., & O'Leary, D. (2013). Patterns of psychological aggression, dominance, and jealousy within marriage. *Journal of Family Violence*, 28(2), 109-119. doi: <http://dx.doi.org/10.1007/s10896-012-9492-7>
- Keith, T. (2017). *Masculinities in Contemporary American Culture: An Intersectional Approach to the Complexities and Challenges of Male Identity*. New York, NY: Routledge.
- Kelly, V. A. (2004). Psychological abuse of women: A review of the literature. *The Family Journal*, 12(4), 383-388. doi: [10.1177/1066480704267234](https://doi.org/10.1177/1066480704267234)
- Kim, H. K., & McKenry, P. C. (2002). The relationship between marriage and psychological well-being: A longitudinal analysis. *Journal of Family Issues*, 23(8), 885-911. doi: <https://doi.org/10.1177/019251302237296>
- Labăr, A.-V. (2008). *SPSS pentru științele educației*. Iași: Editura Polirom.
- Lagdon, S., Armour, C., & Stringer, M. (2014). Adult experience of mental health outcomes as a result of intimate partner violence victimisation: A systematic review. *European Journal of Psychotraumatology*, 5, article ID 25279103. doi: [10.3402/ejpt.v5.24794](https://doi.org/10.3402/ejpt.v5.24794)
- Lascorz, A., Yubero, S., & Larrañaga, E. (2020). Subtle psychological violence and couple satisfaction among university students. *Open Journal of Social Sciences*, 8(3), 364-382. doi: [10.4236/jss.2020.83033](https://doi.org/10.4236/jss.2020.83033)
- Loring, M. T. (1994). *Emotional Abuse: The Trauma and the Treatment*. San Francisco, CA: Jossey-Bass, Inc.
- Marshall, L. L. (1992). Development of the Severity of Violence Against Women Scales. *Journal of Family Violence*, 7(3), 103-121. doi: <https://doi.org/10.1007/BF00978700>
- Mathes, E. W., Phillips, J. T., Skowran, J., & Dick, W. E. (1982) Behavioral correlates of the Interpersonal Jealousy Scale. *Educational and Psychological Measurement*, 42(4), 1227-1231. doi: <http://dx.doi.org/10.1177/001316448204200432>
- Mathes, E. W., Roter, P. M., & Joerger, S. M. (1982). A convergent validity study of six jealousy scales. *Psychological Reports*, 50(3, Suppl.), 1143-1147. doi: <https://doi.org/10.2466/pr0.1982.50.3c.11>

- Mathes, E. W., & Severa, N. (1981). Jealousy, romantic love, and liking: Theoretical considerations and preliminary scale development. *Psychological Reports*, 49(1), 23-31. doi: <https://doi.org/10.2466/pr0.1981.49.1.23>
- McDermott, R. C., Cheng, H.-L., Lopez, F. G., McKelvey, D., & Schneider-Bateman, L. (2016). Dominance orientations and psychological aggression in college student relationships: A test of an attachment theory-guided model. *Psychology of Violence*, 7(4), 508-520. doi: [10.1037/vio0000061](https://doi.org/10.1037/vio0000061)
- McHugh, M. C., Rakowski, S., & Swiderski, C. (2013). Men's experience of psychological abuse: Conceptualization and measurement issues. *Sex Roles*, 69(3-4), 168-181. doi: [10.1007/s11199-013-0274-3](https://doi.org/10.1007/s11199-013-0274-3)
- Medina-Ariza, J., & Berberet, M. (2003). Intimate partner violence in Spain: Findings from a national survey. *Violence Against Women*, 9(3), 302-322. doi: <https://doi.org/10.1177/107780120225007>
- Miller, M. J., Denes, A., Diaz, B., & Buck, R. (2014). Attachment style predicts jealous reactions to viewing touch between a romantic partner and close friend: Implications for internet social communication. *Journal of Nonverbal Behavior*, 38(4), 451-476. doi: <https://doi.org/10.1007/s10919-014-0196-y>
- Murphy, C., & Hoover, S. A. (1999). Measuring emotional abuse in dating relationships as a multifactorial construct. *Violence and Victims*, 14(1), 39-53. doi: [10.1891/0886-6708.14.1.39](https://doi.org/10.1891/0886-6708.14.1.39)
- Newberry, M. A. (2010). The positive and negative effects of jealousy on relationship quality: A meta-analysis. *UNF Graduate Theses and Dissertations*, 380. Disertație disponibilă online la <https://digitalcommons.unf.edu/etd/380>
- Novak, A. (1998). *Metode cantitative în psihologie și sociologie*. București: Editura „Oscar Print”.
- Nuță, A. (2006). *Psihologia cuplului*. București: Editura Societății de Psihoterapie Experiențială din România.
- Porrúa-García, C., Rodríguez-Carballeira, A., Escartín, J., Gómez-Benito, J., Almendros, C., & Martín-Peña, J. (2016). Development and validation of the Scale of Psychological Abuse in Intimate Partner Violence (EAPA-P). *Psicothema*, 28(2), 214-221. doi: [10.7334/psicothema2015.197](https://doi.org/10.7334/psicothema2015.197)
- Robu, V., Murguleț, A.-M. (2014). Satisfacția ca dimensiune evaluativă a relației maritale. *Revista de Psihologie*, 60(4), 329-336.
- Rodríguez, L. M, DiBello, A. M., & Neighbors, C. (2015). Positive and negative jealousy in the association between problem drinking and IPV

- perpetration. *Journal of Family Violence*, 30(8), 987-997. doi: <https://doi.org/10.1007/s10896-015-9736-4>
- Rodríguez-Carballeira, A., Porrúa-García, C., Escartín, J., Martín-Peña, J., & Almendros, C. (2014). Taxonomy and hierarchy of psychological abuse strategies in intimate partner relationships. *Anales de Psicología*, 30(3), 916-926. doi: <https://doi.org/10.6018/analesps.30.3.154001>
- Rydell, R. J., & Bringle, R. G. (2007). Differentiating reactive and suspicious jealousy. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 35(8), 1099-1114. doi: [10.2224/sbp.2007.35.8.1099](https://doi.org/10.2224/sbp.2007.35.8.1099)
- Sackett, L. A., & Saunders, D. G. (1999). The impact of different forms of psychological abuse on battered women. *Violence and Victims*, 14(1), 105-117.
- Shackelford, T. K., & Buss, D. M. (2000). Marital satisfaction and spousal cost-infliction. *Personality and Individual Differences*, 28(5), 917-928. doi: [10.1016/S0191-8869\(99\)00150-6](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00150-6)
- Shepard, M. F., & Campbell, J. A. (1992). The Abusive Behavior Inventory: A measure of psychological and physical abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 7(3), 291-305. doi: [10.1177/088626092007003001](https://doi.org/10.1177/088626092007003001)
- Shortt, J. W., Capaldi, D. M., Kim, H. K., & Laurent, H. K. (2010). The effects of intimate partner violence on relationship satisfaction over time for young at-risk couples: The moderating role of observed negative and positive affect. *Partner Abuse*, 1(2), 131-152. doi: [10.1891/1946-6560.1.2.131](https://doi.org/10.1891/1946-6560.1.2.131)
- Stone, E. A., & Shackelford, T. K. (2006). Marital satisfaction. In R. F. Baumeister, & K. D. Vohs (Eds.), *Encyclopedia of Social Psychology* (pp. 541-544). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Stutzer, A., & Frey, B. S. (2006). Does marriage make people happy, or do happy people get married? *The Journal of Socio-Economics*, 35(2), 326-347. doi: <https://doi.org/10.1016/j.socecc.2005.11.043>
- Tolman, R. M. (1992). Psychological abuse of women. In R. T. Ammerman, & M. Hersen (Eds.), *Assessment of Family Violence: A Clinical and Legal Sourcebook* (pp. 291-310). New York, NY: John Wiley & Sons, Inc.
- Turliuc, M. N. (2016). Satisfacția diadică. În Șt. Boncu, M. N. Turliuc (Editori), *Relațiile intime. Atracție interpersonală și conviețuire în cuplu* (pp. 275-286). Iași: Editura Polirom.

- Utz, S., Muscanell, N., & Khalid, C. (2015). Snapchat elicits more jealousy than Facebook: A comparison of Snapchat and Facebook use. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 18(3), 141-146. doi: [10.1089/cyber.2014.0479](https://doi.org/10.1089/cyber.2014.0479)
- Ward, P. J., Lundberg, N. R., Zabriskie, R. B., & Berrett, K. (2009). Measuring marital satisfaction. A comparison of the Revised Dyadic Adjustment Scale and the Satisfaction with Married Life Scale. *Marriage & Family Review*, 45(4), 412-429. doi: <https://doi.org/10.1080/01494920902828219>
- Wigman, S. A., Graham-Kevan, N., & Archer, J. (2008). Investigating sub-groups of harassers: The roles of attachment, dependency, jealousy and aggression. *Journal of Family Violence*, 23(7), 557-568. doi: <https://doi.org/10.1007/s10896-008-9171-x>